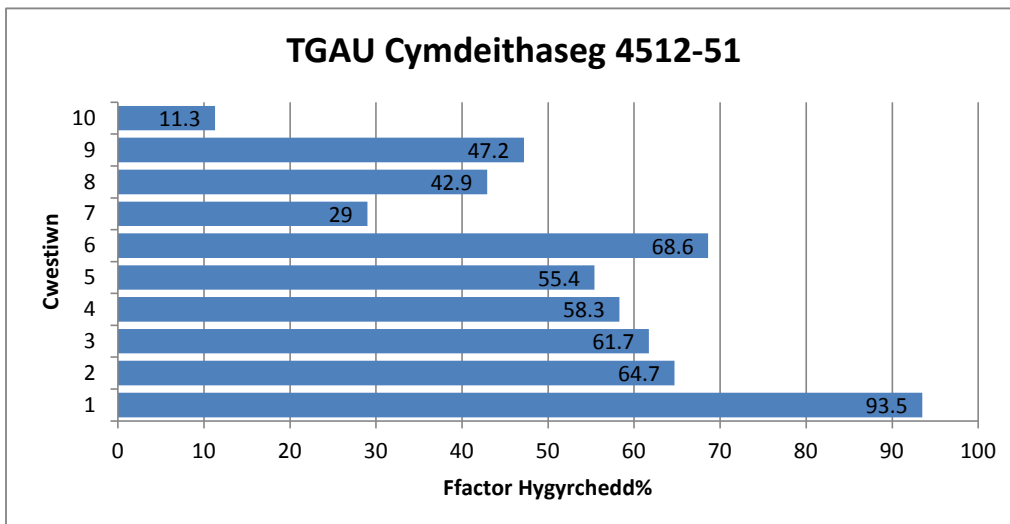

TGAU Cymdeithaseg 4512-51

Perfformiad yr holl ymgeiswyr ar draws y cwestiynau

Teitl y cwestiwn	N	Sgôr gymedrig	GS	Marc uchaf	Ff H	Cynnig %
1	3005	5.6	1.1	6	93.5	100
2	3006	5.2	1.7	8	64.7	100
3	3005	6.2	2.1	10	61.7	100
4	2997	9.9	4	17	58.3	99.7
5	2987	5.5	2.5	10	55.4	99.4
6	2994	6.9	2.4	10	68.6	99.6
7	113	11.6	9.3	40	29	3.8
8	43	17.2	8	40	42.9	1.4
9	2816	18.9	9.2	40	47.2	93.7
10	4	4.5	3.9	40	11.3	0.1

ADRAN A

Atebwch **bob** cwestiwn yn y lleoedd gwag priodol ar y papur.

1. Defnyddiwch y termau yn y blwch isod i ateb y cwestiynau sy'n dilyn.

Ansawdd Bywyd, Awdurdod, Ymchwil Eilaidd, Ansoddol, Elít, Gwneud bwch dihangol
(scapegoating)

- (a) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio'r hyn sy'n rhoi'r hawl i bobl i fod yn gyfrifol am rywbeth (*to be in charge*)? [1]
.....
- (b) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio data sy'n cael eu hysgrifennu mewn geiriau manwl yn hytrach na rhifau? [1]
.....
- (c) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio grŵp bach sydd â mwy o bŵer a chyfoeth na grwpiau eraill? [1]
.....
- (ch) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio pan fydd grŵp o bobl yn cael y bai yn annheg am broblemau'r gymdeithas? [1]
.....
- (d) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio ymchwiliadau sy'n defnyddio data pobl eraill? [1]
.....
- (dd) Pa derm sy'n cyfeirio at les pobl yn nhermau pethau fel ble maen nhw'n byw, eu hiechyd a'u hapusrwydd? [1]
.....

ADRAN A

Atebwch bob cwestiwn yn y lleoedd gwag priodol ar y papur.

1. Defnyddiwch y termau yn y blwch isod i ateb y cwestiynau sy'n dilyn.

Ansawdd Bywyd, Awdurdod, Ymchwil Eilaidd, Ansoddol, Elit, Gwneud bwch dihangol
(scapegoating)

- (a) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio'r hyn sy'n rhoi'r hawl i bobl i fod yn gyfrifol am rywbeth (*to be in charge*)? [1]
..... Awdurdod
- (b) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio data sy'n cael eu hysgrifennu mewn geiriau manwl yn hytrach na rhifau? [1]
..... Ansoddol
- (c) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio grŵp bach sydd â mwy o bŵer a chyfoeth na grwpiau eraill? [1]
..... Elit
- (ch) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio pan fydd grŵp o bobl yn cael y bai yn annheg am broblemau'r gymdeithas? [1]
..... Gwneud bwch dihangol
- (d) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio ymchwiliadau sy'n defnyddio data pobl eraill? [1]
..... ymchwil eilaidd
- (dd) Pa derm sy'n cyfeirio at les pobl yn nhermau pethau fel ble maen nhw'n byw, eu hiechyd a'u hapusrwydd? [1]
..... Ansawdd bywyd

ADRAN A

Atebwch **bob** cwestiwn yn y lleoedd gwag priodol ar y papur.

1. Defnyddiwch y termau yn y blwch isod i ateb y cwestiynau sy'n dilyn.

~~Ansawdd Bywyd, Awdurdod, Ymchwil Eilaidd, Ansoddol, Elit, Gwneud bwch dihangol~~
(scapegoating)

(a) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio'r hyn sy'n rhoi'r hawl i bobl i fod yn gyfrifol am rywbeth (*to be in charge*)? [1]

~~Awdurdod~~

(b) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio data sy'n cael eu hysgrifennu mewn geiriau manwl yn hytrach na rhifau? [1]

~~Ansoddol~~

(c) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio grŵp bach sydd â mwy o bŵer a chyfoeth na grwpiau eraill? [1]

~~elit~~

(ch) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio pan fydd grŵp o bobl yn cael y bai yn annheg am broblemau'r gymdeithas? [1]

~~Gwneud bwch dihangol~~

(d) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio ymchwiliadau sy'n defnyddio data pobl eraill? [1]

~~ymchwil eilaidd~~

(dd) Pa derm sy'n cyfeirio at les pobl yn nhermau pethau fel ble maen nhw'n byw, eu hiechyd a'u hapusrwydd? [1]

~~Ansawdd bywyd~~

6

ADRAN A

Atebwch **bob** cwestiwn yn y lleoedd gwag priodol ar y papur.

1. Defnyddiwch y termau yn y blwch isod i ateb y cwestiynau sy'n dilyn.

Ansawdd Bywyd,	Awdurdod,	Ymchwil Eilaidd,	Ansoddol,	Elit,	Gwneud bwch dihangol (scapegoating)
----------------	-----------	------------------	-----------	-------	--

- (a) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio'r hyn sy'n rhoi'r hawl i bobl i fod yn gyfrifol am rywbeth (*to be in charge*)? [1]
Awdurdod
- (b) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio data sy'n cael eu hysgrifennu mewn geiriau manwl yn hytrach na rhifau? [1]
Ansoddol
- (c) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio grŵp bach sydd â mwy o bŵer a chyfoeth na grwpiau eraill? [1]
Awdurdod Elit
- (ch) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio pan fydd grŵp o bobl yn cael y bai yn annheg am broblemau'r gymdeithas? [1]
Ansawdd bywyd
- (d) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio ymchwiliadau sy'n defnyddio data pobl eraill? [1]
Ymchwil Eilaidd
- (dd) Pa derm sy'n cyfeirio at les pobl yn nhermau pethau fel ble maen nhw'n byw, eu hiechyd a'u hapusrwydd? [1]
Gwneud bwch dihangol

ADRAN A

Atebwch bob cwestiwn yn y lleoedd gwag priodol ar y papur.

1. Defnyddiwch y termau yn y blwch isod i ateb y cwestiynau sy'n dilyn.

Ansawdd Bywyd, Awdurdod, Ymchwil Eilaidd, Ansoddol, Elit, Gwneud bwch dihangol
(scapegoating)

- (a) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio'r hyn sy'n rhoi'r hawl i bobl i fod yn gyfrifol am rywbeth (to be in charge)? [1]
Awdurdod
- (b) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio data sy'n cael eu hysgrifennu mewn geiriau manwl yn hytrach na rhifau? [1]
Ansoddol
- (c) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio grŵp bach sydd â mwy o bŵer a chyfoeth na grwpiau eraill? [1]
Awdurdod Elit
- (ch) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio pan fydd grŵp o bobl yn cael y bai yn annheg am broblemau'r gymdeithas? [1]
Ansawdd bywyd
- (d) Pa derm sy'n cael ei ddefnyddio i ddisgrifio ymchwiliadau sy'n defnyddio data pobl eraill? [1]
Ymchwil Eilaidd
- (dd) Pa derm sy'n cyfeirio at les pobl yn nhermau pethau fel ble maen nhw'n byw, eu hiechyd a'u hapusrwydd? [1]
Gwneud bwch dihangol

1
1
1
0
1
0
4

2. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Bob blwyddyn mae Sefydliad Joseph Rowntree yn cynnal arolwg o'r farn gyhoeddus (*public opinion*) i gael gwybod beth sy'n cael ei ystyried yn angenrheidiol ar gyfer "safon byw derbyniol yn gymdeithasol". Mae'r hyn sy'n cael ei ystyried yn angenrheidiol yn newid dros amser. Er enghraifft, erbyn 2012 roedd mynediad i'r rhyngwrwd yn cael ei ystyried yn hanfodol.

Yn 2012, roedd ar deulu â dau o blant angen ennill £36,800 er mwyn gallu mwynhau safon byw derbyniol yn gymdeithasol. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae prisiau wedi codi'n fwy nag enillion cyfartalog, ac felly mae gan bensiynwyr a theuluoedd â phlant lai i'w wario ar bethau fel bwyta allan a phrynu arnhegion.

[Addasiad o adroddiad wedi'i gyhoeddi gan Sefydliad Joseph Rowntree (Gorffennaf 2012)]

(a) Faint roedd angen i rieni ei ennill i'w cadw eu hunain a dau o blant yn 2012? [1]

(b) Gan ddefnyddio'r eitem, nodwch **ddau** grŵp oedd â llai i'w wario ar rai eitemau yn 2012. [1]

(c) Gan roi enghreifftiau, eglurwch ystyr tldi cymharol. [3]

(ch) Nodwch ac eglurwch **un** rheswm pam mae'n bwysig bod ymchwilwyr yn cael gwybod am newidiadau mewn safonau byw yn y DU. [3]

2. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Bob blwyddyn mae Sefydliad Joseph Rowntree yn cynnal arolwg o'r farn gyhoeddus (*public opinion*) i gael gwybod beth sy'n cael ei ystyried yn angenrheidiol ar gyfer "safon byw derbynol yn gymdeithasol". Mae'r hyn sy'n cael ei ystyried yn angenrheidiol yn newid dros amser. Er enghraifft, erbyn 2012 roedd mynediad i'r rhyngwyd yn cael ei ystyried yn hanfodol.

Yn 2012, roedd ar deulu â dau o blant angen ennill £36,800 er mwyn gallu mwynhau safon byw derbynol yn gymdeithasol. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae prisiau wedi codi'n fwy nag enillion cyfartalog, ac felly mae gan bensiynwyr a theuluoedd â phlant lai i'w wario ar bethau fel bwyta allan a phrynu arnhegion.

[Addasiad o adroddiad wedi'i gyhoeddi gan Sefydliad Joseph Rowntree (Gorffennaf 2012)]

- (a) Faint roedd angen i rieni ei ennill i'w cadw eu hunain a dau o blant yn 2012? [1]

£36,800

- (b) Gan ddefnyddio'r eitem, nodwch **ddau** grŵp oedd â llai i'w wario ar rai eitemau yn 2012. [1]

mae gan bensiynwyr a theuluoedd a phlant lai i'w wario.

- (c) Gan roi enghreifftiau, eglurwch ystyr tlodi cymharol. [3]

Pryd mae gandoch chi adnoddau angenrheidiol er mwyn fyw yn iachus e-e bywyd diod ioches. Ond nid oes gandoch chi yr adnoddau mae cymdeithas yn ystyried yn angenrheidiol e-e mynediad i'r all, chiad newydd.

- (ch) Nodwch ac eglurwch **un** rheswm pam mae'n bwysig bod ymchwilyr yn cael gwybod am newidiadau mewn safonau byw yn y DU. [3]

Sensitifrwyd, fel fod ymchwilyr daim yn gofyn unrhyw cwestiynau anoddas neu fydd yn brifo teimladau y pobl dan ymchwil, neu gofyn cwestiynau fydd yn annaru ar ei preifatrwyd.

2. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Bob blwyddyn mae Sefydliad Joseph Rowntree yn cynnal arolwg o'r farn gyhoeddus (*public opinion*) i gael gwybod beth sy'n cael ei ystyried yn angenrheidiol ar gyfer "safon byw derbynol yn gymdeithasol". Mae'r hyn sy'n cael ei ystyried yn angenrheidiol yn newid dros amser. Er enghraifft, erbyn 2012 roedd mynediad i'r rhyngwrwyd yn cael ei ystyried yn hanfodol.

Yn 2012, roedd ar deulu â dau o blant angen ennill £36,800 er mwyn gallu mwynhau safon byw derbynol yn gymdeithasol. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae prisiau wedi codi'n fwy nag enillion cyfartalog, ac felly mae gan bensiynwyr a theuluoedd â phlant lai i'w wario ar bethau fel bwyta allan a phrynu arnreghion.

[Addasiad o adroddiad wedi'i gyhoeddi gan Sefydliad Joseph Rowntree (Gorffennaf 2012)]

- (a) Faint roedd angen i rieni ei ennill i'w cadw eu hunain a dau o blant yn 2012? [1]

£36,800

- (b) Gan ddefnyddio'r eitem, nodwch **ddau** grŵp oedd â llai i'w wario ar rai eitemau yn 2012. [1]

mae gan bensiynwyr a theuluoedd a phlant lai i'w wario.

- (c) Gan roi enghreifftiau, eglurwch ystyr tlodi cymharol. [3]

Pryd mae gandoch chi adnoddau angenrheidiol er mwyn fyw yn iachus e-e buydd dros loches. Ond nid oes gandoch chi yr adnoddau mae cymdeithas yn ystyried yn angenrheidiol e-e mynediad i'r all, chiad newydd.

- (ch) Nodwch ac eglurwch **un** rheswm pam mae'n bwysig bod ymchwilyr yn cael gwybod am newidiadau mewn safonau byw yn y DU. [3]

Sensitifrwyd, fel fod ymchwilyr daid yn gofyn unrhyw cwestiynau anoddas neu fydd yn brifo teimladau y pobl dan ymchwil, neu gofyn cwestiynau fydd yn annaru ar ei preifatrwyd.

2. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Bob blwyddyn mae Sefydliad Joseph Rowntree yn cynnal arolwg o'r farn gyhoeddus (*public opinion*) i gael gwybod beth sy'n cael ei ystyried yn angenrheidiol ar gyfer "safon byw derbynol yn gymdeithasol". Mae'r hyn sy'n cael ei ystyried yn angenrheidiol yn newid dros amser. Er enghraifft, erbyn 2012 roedd mynediad i'r rhyngrwyd yn cael ei ystyried yn hanfodol.

Yn 2012, roedd ar deulu â dau o blant angen ennill £36,800 er mwyn gallu mwynhau safon byw derbynol yn gymdeithasol. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae prisiau wedi codi'n fwy nag enillion cyfartalog, ac felly mae gan bensiynwyr a theuluoedd â phlant lai i'w wario ar bethau fel bwyta allan a phrynu anrhegion.

[Addasiad o adroddiad wedi'i gyhoeddi gan Sefydliad Joseph Rowntree (Gorffennaf 2012)]

- (a) Faint roedd angen i rieni ei ennill i'w cadw eu hunain a dau o blant yn 2012? [1]

£36,800

- (b) Gan ddefnyddio'r eitem, nodwch **ddau** grŵp oedd â llai i'w wario ar rai eitemau yn 2012. [1]

bensiynwyr a theuluoedd gyda plant.

- (c) Gan roi enghreifftiau, eglurwch ystyr tlodi cymharol. [3]

Ystyr tlodi cymharol yw tlodi sydd wedi gymharu ar gymdeithas e.e mae rhai pobl o fewn yr Cymdeithas gyda mwy o rhyddau na rhai pobl eraill yr cymdeithas.

- (ch) Nodwch ac eglurwch **un** rheswm pam mae'n bwysig bod ymchwilwyr yn cael gwybod am newidiadau mewn safonau byw yn y DU. [3]

Mae'n bwysig oherwydd mae nhw yn gallu caelw trefn ar yr cymdeithas ac weyd yn gallu gweld pa theuluoedd sydd mewn mwy perygl.

2. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Bob blwyddyn mae Sefydliad Joseph Rowntree yn cynnal arolwg o'r farn gyhoeddus (*public opinion*) i gael gwybod beth sy'n cael ei ystyried yn angenrheidiol ar gyfer "safon byw derbyniol yn gymdeithasol". Mae'r hyn sy'n cael ei ystyried yn angenrheidiol yn newid dros amser. Er enghraifft, erbyn 2012 roedd mynediad i'r rhyngwrwyd yn cael ei ystyried yn hanfodol.

Yn 2012, roedd ar deulu â dau o blant angen ennill £36,800 er mwyn gallu mwynhau safon byw derbyniol yn gymdeithasol. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae prisiau wedi codi'n fwy nag enillion cyfartalog, ac felly mae gan bensiynwyr a theuluoedd â phlant lai i'w wario ar bethau fel bwyta allan a phrynu arnhegion.

[Addasiad o adroddiad wedi'i gyhoeddi gan Sefydliad Joseph Rowntree (Gorffennaf 2012)]

- (a) Faint roedd angen i rieni ei ennill i'w cadw eu hunain a dau o blant yn 2012? [1]

£36,800

- (b) Gan ddefnyddio'r eitem, nodwch **ddau** grŵp oedd â llai i'w wario ar rai eitemau yn 2012. [1]

bensiynwyr a theuluoedd gyda plant.

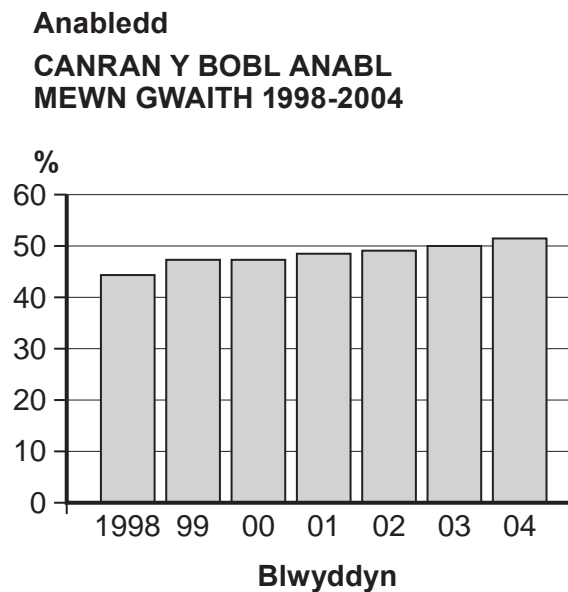
- (c) Gan roi enghreifftiau, eglurwch ystyr tlodi cymharol. [3]

Ystyr tlodi cymharol yw tlodi sydd wedi gymharu ar gymdeithas e.e mae rhai pobl o fewn yr Cymdeithas gyda mwy o rhyddau na rhai pobl eraill yr cymdeithas.

- (ch) Nodwch ac eglurwch **un** rheswm pam mae'n bwysig bod ymchwilwyr yn cael gwybod am newidiadau mewn safonau byw yn y DU. [3]

Mae'n bwysig oherwydd mae nhw yn gallu caelw trefn ar yr cymdeithas ac weyd yn gallu gweld pa theuluoedd sydd mewn mwy perygl.

3. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Ffynhonnell: Y Comisiwn Hawliau Anabledd

Mae deddfau gwahaniaethu ar sail anabledd yn golygu bod yn rhaid i gyflogwyr wneud “addasiadau rhesymol” i sicrhau bod rhywun ag anabledd yn gallu cystadlu am swydd: mae hynny'n cynnwys addasiadau fel gweithio gartref neu gael oriau hyblyg.

Mae newidiadau diweddar wedi gwahardd gwahaniaethu ar sail anabledd mewn meysydd eraill o fywyd, fel mynediad i siopau a gwasanaethau.

- (a) Beth dylai cyflogwyr ei wneud i sicrhau bod pobl anabl yn gallu cystadlu am swyddi? [1]

.....

- (b) Yn ôl yr eitem, beth sydd wedi digwydd i'r canran o bobl anabl mewn gwaith ers 1998? [1]

.....

- (c) Gan ddefnyddio enghraifft, eglurwch ystyr y term cynhwysiant cymdeithasol (*social inclusion*). [2]

.....

.....

.....

.....

.....

(ch) Eglurwch ystyr y term siawnsiau bywyd.

[2]

.....

.....

.....

.....

.....

(d) Nodwch ac eglurwch **un** rheswm cymdeithasegol pam efallai mae gwahaniaethu yn erbyn pobl anabl yn llai nag yr oedd yn y gorffennol.

[3]

.....

.....

.....

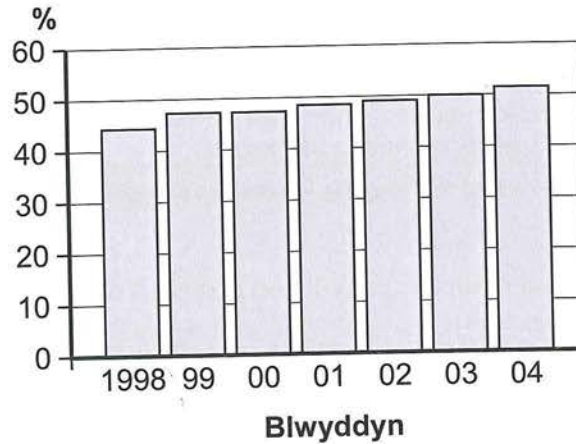
.....

.....

.....

3. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Anabledd
CANRAN Y BOBL ANABL
MEWN GWAITH 1998-2004

Ffynhonnell: Y Comisiwn Hawliau Anabledd

Mae deddfau gwahaniaethu ar sail anabledd yn golygu bod yn rhaid i gyflogwyr wneud "addasiadau rhesymol" i sicrhau bod rhywun ag anabledd yn gallu cystadlu am swydd: mae hynny'n cynnwys addasiadau fel gweithio gartref neu gael oriau hyblyg.

Mae newidiadau diweddar wedi gwahardd gwahaniaethu ar sail anabledd mewn meysydd eraill o fywyd, fel mynediad i siopau a gwasanaethau.

- (a) Beth dylai cyflogwyr ei wneud i sicrhau bod pobl anabl yn gallu cystadlu am swyddi? [1]

wneud addasiadau rhesymol.

- (b) Yn ôl yr eitem, beth sydd wedi digwydd i'r canran o bobl anabl mewn gwaith ers 1998? [1]

mae'r canran pobl anabl mewn gwaith yn cynyddu ^{wedi}

- (c) Gan ddefnyddio enghraifft, eglurwch ystyr y term cynhwysiant cymdeithasol (social inclusion). [2]

Pan mae pawb o fewn y cymdeithas yn cael ei trin yn hafal. Nid oes unrhyw anghydraddoldeb mae pawb yn cael ei cynnwys ac yn cael ei weld fel rhan hafal o cymdeithas.

(ch) Eglurwch ystyr y term siawnsiau bywyd.

[2]

y cyfleolaedd yr ydych yn cael yn ystod
eich bywyd. Gall y nifer o'r cyfleolaedd
yma atgynnu ar eich cyfoethu a Bri
a hefyd eich dasbarthu cymdeithasol
i.e y freunhines o gymharu i' fflu hawd

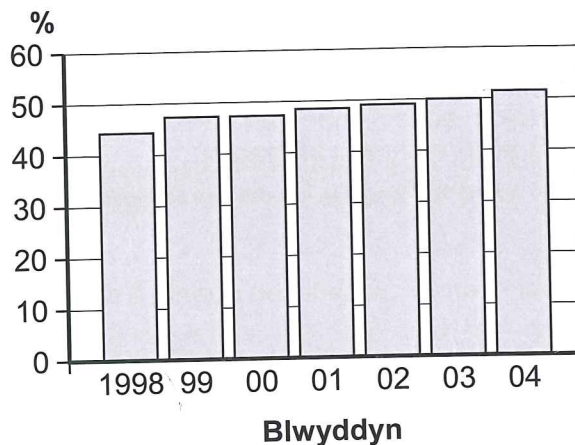
(d) Nodwch ac eglurwch **un** rheswm cymdeithasegol pam efallai mae gwahaniaethu yn erbyn
pobl anabl yn llai nag yr oedd yn y gorffennol.

[3]

mae pobl nawr yn deall beth sydd
angen i: uwedd ar gyfer pobl anabl. yn
y gorffennol roeddent yn cael i' wled fel
nad ~~g~~ oeddent yn gallu bod yn amhio-
ymol a angen sylw eyson, ond oherwydd
cynhymsiant cymdeithasol maent nawr
yn cael i' wled yn fwy hafal.

3. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Anabledd
CANRAN Y BOBL ANABL
MEWN GWAITH 1998-2004

Ffynhonnell: Y Comisiwn Hawliau Anabledd

Mae deddfau gwahaniaethu ar sail anabledd yn golygu bod yn rhaid i gyflogwyr wneud "addasiadau rhesymol" i sicrhau bod rhywun ag anabledd yn gallu cystadlu am swydd: mae hynny'n cynnwys addasiadau fel gweithio gartref neu gael oriau hyblyg.

Mae newidiadau diweddar wedi gwahardd gwahaniaethu ar sail anabledd mewn meysydd eraill o fywyd, fel mynediad i siopau a gwasanaethau.

- (a) Beth dylai cyflogwyr ei wneud i sicrhau bod pobl anabl yn gallu cystadlu am swyddi? [1]

wneud addasiadau rhesymol.

- (b) Yn ôl yr eitem, beth sydd wedi digwydd i'r canran o bobl anabl mewn gwaith ers 1998? [1]

mae'r canran pobl anabl mewn gwaith ^{wedi} cyfyddu.

- (c) Gan ddefnyddio enghraifft, eglurwch ystyr y term cynhwysiant cymdeithasol (social inclusion). [2]

Pan mae pawb o fewn y cymdeithas yn cael ei trin yn hafal: Nid oes unrhyw anghydraddoedd mae pawb yn cael ei cynnwys ac yn cael ei weld fel rhan hafal o cymdeithas.

(ch) Eglurwch ystyr y term siawnsiau bywyd.

[2]

y cyfleolaedd yr ydych yn cael yn ystod
eich bywyd. Gall y nifer o'r cyfleolaedd
yma atgynnu o'r lloch cyfoethu a Bri
a hefyd eich dasbarthu cymdeithasol
i.e y freunhines o gymharu i' fflu hawd

(d) Nodwch ac eglurwch **un** rheswm cymdeithasegol pam efallai mae gwahaniaethu yn erbyn
pobl anabl yn llai nag yr oedd yn y gorffennol.

[3]

mae pobl nawr yn deall beth sydd
angen i: wned ar gyfer pobl anabl. yn
y gorffennol roeddent yn cael i' wled fel
nad ~~o~~ oeddent yn gallu bod yn amhib-
ymol a angen sylw eysion, ond oherwydd
cynhymsiant cymdeithasol maent nawr
yn cael i' wled yn fwy hafal.

2

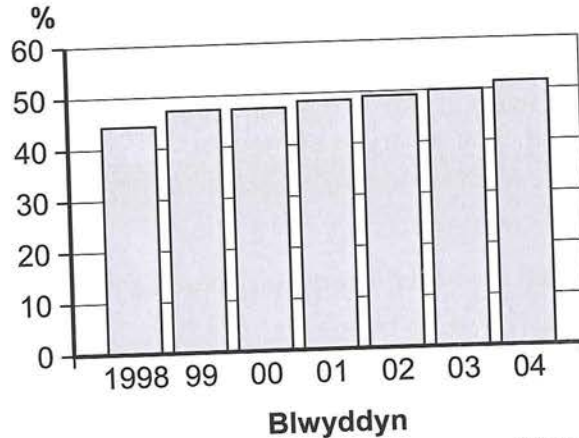
3

9

✓

3. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Anabledd
CANRAN Y BOBL ANABL
MEWN GWAITH 1998-2004

Ffynhonnell: Y Comisiwn Hawliau Anabledd

Mae deddfau gwahaniaethu ar sail anabledd yn golygu bod yn rhaid i gyflogwyr wneud "addasiadau rhesymol" i sicrhau bod rhywun ag anabledd yn gallu cystadlu am swydd: mae hynny'n cynnwys addasiadau fel gweithio gartref neu gael oriau hyblyg.

Mae newidiadau diweddar wedi gwahardd gwahaniaethu ar sail anabledd mewn meysydd eraill o fywyd, fel mynediad i siopau a gwasanaethau.

- (a) Beth dylai cyflogwyr ei wneud i sicrhau bod pobl anabl yn gallu cystadlu am swyddi? [1]

- (b) Yn ôl yr eitem, beth sydd wedi digwydd i'r canran o bobl anabl mewn gwaith ers 1998? [1]

Mae wedi cynyddu ers 1998.

- (c) Gan ddefnyddio enghraifft, eglurwch ystyr y term cynhwysiant cymdeithasol (*social inclusion*). [2]

Cynhwysiant gymdeithasol yw gwneud yn siŵr fod pawb gyda yr un hawl iael i'r pobol du, pobl Anabl, pobl tew ayyb.

(ch) Eglurwch ystyr y term siawnsiau bywyd.

[2]

Siawnsiau bywyd yw ~~fel~~ yr
wahanol cyfleuoedd sydd ar gael i ddo
chi yn eich bywyd fel cyfleoedd
gyrfa ayyb.

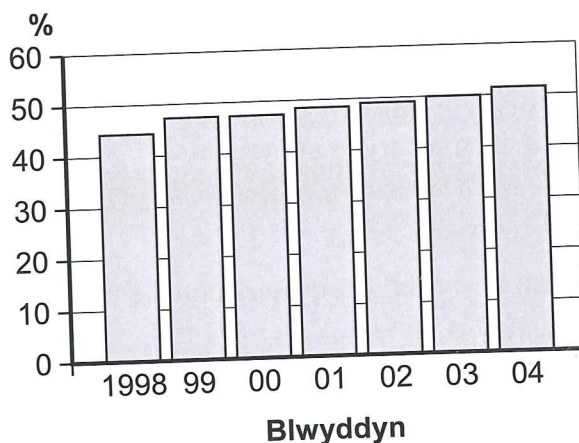
(d) Nodwch ac eglurwch **un** rheswm cymdeithasegol pam efallai mae gwahaniaethu yn erbyn
pobl anabl yn llai nag yr oedd yn y gorffennol.

[3]

Oherwydd nawr mae yna ~~that~~ ^{many} o
pobl Anabl yn yr gymdeithas ac felly
Mae pobl wedi ddech i'w ayyr ac wedi
cytuno gyda gyda nhw yn fwy.
ac hefyd wedi dderbyn nhw i leun
i'w byd gwaith yn well.

3. Edrychwch ar yr eitem isod ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Anabledd
CANRAN Y BOBL ANABL
MEWN GWAITH 1998-2004

Ffynhonnell: Y Comisiwn Hawliau Anabledd

Mae deddfau gwahaniaethu ar sail anabledd yn golygu bod yn rhaid i gyflogwyr wneud "addasiadau rhesymol" i sicrhau bod rhywun ag anabledd yn gallu cystadlu am swydd: mae hynny'n cynnwys addasiadau fel gweithio gartref neu gael oriau hyblyg.

Mae newidiadau diweddar wedi gwahardd gwahaniaethu ar sail anabledd mewn meysydd eraill o fywyd, fel mynediad i siopau a gwasanaethau.

- (a) Beth dylai cyflogwyr ei wneud i sicrhau bod pobl anabl yn gallu cystadlu am swyddi? [1]

- (b) Yn ôl yr eitem, beth sydd wedi digwydd i'r canran o bobl anabl mewn gwaith ers 1998? [1]

Mae wedi cynyddu ers 1998.

- (c) Gan ddefnyddio enghraifft, eglurwch ystyr y term cynhwysiant cymdeithasol (*social inclusion*). [2]

Cynhwysiant gymdeithasol yw
gwneud yn siŵr fod pawb gyda
yr un hawliau fel e.e. pobl du,
pobl Anabl, pobl tew ayyb.

(ch) Eglurwch ystyr y term siawnsiau bywyd.

[2]

Siawnsiau bywyd yw ~~fel~~ yr
wahanol cyfleuoedd sydd ar gael iddo
chi yn eich bywyd fel cyfleuoedd
gyrfa ayyb.

(d) Nodwch ac eglurwch **un** rheswm cymdeithasegol pam efallai mae gwahaniaethu yn erbyn
pobl anabl yn llai nag yr oedd yn y gorffennol.

[3]

Oherwydd nawr mae yna ~~that~~ ^{many}
pobl Anabl yn yr gymdeithas ac jelly
Mae pobl wedi ddod i'r aifur ac wedi
cytuno gyda gyda nhw yn juy.
ac hefyd wedi dderbyn nhw i leun
i'r byd gwaith yn well.

7

4. Edrychwch ar y wybodaeth ganlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Trosedd Casineb

Mae trosedd casineb (*hate crime*) yn drosedd sy'n cael ei chyflawni yn erbyn person neu eiddo ar sail eu nodweddion personol, er enghraifft crefydd, ethnigrwydd, anabledd neu ogwydd rhywiol (*sexual orientation*).

Cynhaliodd y Swyddfa Ystadegau Gwladol astudiaeth beilot. Yn yr astudiaeth roedd mwyafrif yr ymatebwyr yn credu eu bod yn gwybod beth oedd 'trosedd casineb' a'u bod nhw'n gallu egluro hynny yn eu geiriau eu hunain.

Er hynny, roedd rhai gwahaniaethau yn eu ffordd o ddeall y term, yn enwedig a oedd 'trosedd casineb' hefyd yn cynnwys bwlio neu beidio. Roedd hynny'n golygu bod yn rhaid newid y cwestiynau ar gyfer yr astudiaeth derfynol.

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol

- (a) Gan roi enghraifft, eglurwch beth yw ystyr trosedd casineb.

[2]

.....

.....

.....

.....

.....

- (b) Eglurwch pam mae cymdeithasegwyr yn gwneud astudiaeth beilot.

[2]

.....

.....

.....

.....

.....

(c) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae gan rai pobl syniadau hiliol. [4]

Rheswm 1

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Rheswm 2

.....
.....
.....
.....
.....
.....

(ch) (i) Nodwch ddull addas gallai ymchwilydd ei ddefnyddio i ymchwilio i agweddau tuag at drosedd casineb. [1]

(ii) Eglurwch pam mae'r dull rydych chi wedi ei ddewis yn addas ar gyfer yr ymchwil. [2]

.....
.....
.....
.....
.....
.....

- (iii) Nodwch ac eglurwch **ddau** anhawster gall yr ymchwilydd eu cael wrth ddefnyddio'r dull rydych chi wedi ei ddewis. [6]

Arholwr
yn unig

Problem 1

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Problem 2

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Edrychwch ar y wybodaeth ganlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Trosedd Casineb

Mae trosedd casineb (*hate crime*) yn drosedd sy'n cael ei chyflawni yn erbyn person neu eiddo ar sail eu nodweddion personol, er enghraifft crefydd, ethnigrwydd, anabledd neu ogwydd rhywiol (*sexual orientation*).

Cynhaliodd y Swyddfa Ystadegau Gwladol astudiaeth beilot. Yn yr astudiaeth roedd mwyafrif yr ymatebwyr yn credu eu bod yn gwybod beth oedd 'trosedd casineb' a'u bod nhw'n gallu egluro hynny yn eu geiriau eu hunain.

Er hynny, roedd rhai gwahaniaethau yn eu ffordd o ddeall y term, yn enwedig a oedd 'trosedd casineb' hefyd yn cynnwys bwlio neu beidio. Roedd hynny'n golygu bod yn rhaid newid y cwestiynau ar gyfer yr astudiaeth derfynol.

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol

- (a) Gan roi enghraifft, eglurwch beth yw ystyr trosedd casineb.

[2]

Trosedd sydd yn cael ei chyflawni yn erbyn unigolyn neu eiddo oherwydd ei nodweddion personol e.e crefydd.

- (b) Eglurwch pam mae cymdeithasegwyr yn gwneud astudiaeth beilot.

[2]

Er mwyn sicrhau fod y cwestiynau yn addas ac yn adrebymiol ar gyfer yr ymchwiliadau cyn wneud yr ymchwiliad go iawn.

- (c) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae gan rai pobl syniadau hiliol. [4]

Rheswm 1

Cymhellthasoli, maint meddycaol ei magu mewn amgylchedd i'w modelau rôl sydd yn hiliol. Maint meddycaol i'w ddyngu nermaw a gwerthoedd sydd yn hiliol tu hwntwrth tyfu i'w fywy.

Rheswm 2

Diwylliant, gallai'n dda ym ei'w diwylliant yn adrobyn pobl gwahanol i'r Africanid. Maint yn gwerthoedd fel bygythiad i'w hordd o fyw ac felly yn datbwygu casineb tuag atynt.

- (ch) (i) Nodwch ddull addas gallai ymchwilydd ei ddefnyddio i ymchwilio i agweddau tuag at drosedd casineb. [1]

Cyfrwiliad di-strwythur.

- (ii) Eglurwch pam mae'r dull rydych chi wedi ei ddewis yn addas ar gyfer yr ymchwil. [2]

Gall yr unigolyn fynegi ei'w farn a'w lhangh ar ei'w ateb mewn amgylchedd naturiol, felly gall yr ymchwilydd cael gwybodaeth dibynadwy ar gyfer ei'w ymchwil.

- (iii) Nodwch ac eglurwch **ddau** anhawster gall yr ymchwilydd eu cael wrth ddefnyddio'r dull rydych chi wedi ei ddevis. [6]

Problem 1

Efallai ni fyddent yn lisiâu cymryd rhan yn yr ymchwili ac yn wrthod ateb oherwydd mai'r pŵer yn sensitif i'r unigolyn set sensitifrwydd.

Problem 2

Efallai mai'r unigolyn ~~yn~~ yn meddwl eich fod chi yn amsaru ar preffatrwydd nhw ac felly yn wrthod ateb neu cymryd rhan yn yr ymchwili.

4. Edrychwch ar y wybodaeth ganlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Trosedd Casineb

Mae trosedd casineb (*hate crime*) yn drosedd sy'n cael ei chyflawni yn erbyn person neu eiddo ar sail eu nodweddion personol, er enghraifft crefydd, ethnigrwydd, anabledd neu ogwydd rhywiol (*sexual orientation*).

Cynhaliodd y Swyddfa Ystadegau Gwladol astudiaeth beilot. Yn yr astudiaeth roedd mwyafrif yr ymatebwyr yn credu eu bod yn gwybod beth oedd 'trosedd casineb' a'u bod nhw'n gallu egluro hynny yn eu geiriau eu hunain.

Er hynny, roedd rhai gwahaniaethau yn eu ffordd o ddeall y term, yn enwedig a oedd 'trosedd casineb' hefyd yn cynnwys bwlio neu beidio. Roedd hynny'n golygu bod yn rhaid newid y cwestiynau ar gyfer yr astudiaeth derfynol.

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol

- (a) Gan roi enghraifft, eglurwch beth yw ystyr trosedd casineb.

[2]

Trosedd sydd yn cael ei chyflawni yn erbyn unigolyn neu eiddo oherwydd ei nodweddion personol e.e crefydd.

- (b) Eglurwch pam mae cymdeithasegwyr yn gwneud astudiaeth beilot.

[2]

Er mwyn sicrhau fod y cwestiynau yn adeilad ac yn aderbymiol ar gyfer yr ymchwiliadau cyn wneud yr ymchwiliad go iawn.

- (c) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae gan rai pobl syniadau hiliol. [4]

Rheswm 1

Cymhellthasoli, maint meddycaol ei
magu mewn amgylchedd i'w modelau
rôl sydd yn hiliol. maint meddycaol
ei ddyngu nermaw a gwelltneidd
sydd yn hiliol tu hwntwrth tyfu i
fyng.

Rheswm 2

Diwylliant, Hallai n'ia yw ei diwyll-
-iant yn adrobyn pobl gwahanol
e.e Africaniaid. maint yn gwelltneu
tu bygythiad i'w hordd o fyw ac
ffely yn datbwygu casneb tuag atynt.

- (ch) (i) Nodwch dull addas gallai ymchwilydd ei ddefnyddio i ymchwilio i agweddau tuag at drosedd casneb. [1]

Cyfrwiliad di-strwythur.

- (ii) Eglurwch pam mae'r dull rydych chi wedi ei ddewis yn addas ar gyfer yr ymchwil. [2]

Gall yr unigolyn mynegi ei farn a
lhangh ar ei ateb mewn amgylchedd
naturiol, ffely gall yr ymchwilydd
cael gwybodaeth dibynadwy ar
gyfer ei ymchwil.

- (iii) Nodwch ac eglurwch **ddau** anhawster gall yr ymchwilydd eu cael wrth ddefnyddio'r dull rydych chi wedi ei ddewis. [6]

Problem 1

Efallai ni fyddent yn lisiâu cymryd rhan yn yr ymchwili ac yn wrthod ateb oherwydd mai'r pŵer yn sensitif i'r unigolyn sef sensitifrydd.

2

Problem 2

Efallai mai'r unigolyn ~~yn~~ yn meddwl eich fod chi yn amsaru ar preffatrwydd nhw ac felly yn wrthod ateb neu cymryd rhan yn yr ymchwili.

1

tebyg

12

4. Edrychwch ar y wybodaeth ganlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Trosedd Casineb

Mae trosedd casineb (*hate crime*) yn drosedd sy'n cael ei chyflawni yn erbyn person neu eiddo ar sail eu nodweddion personol, er enghraifft crefydd, ethnigrwydd, anabledd neu ogwydd rhywiol (*sexual orientation*).

Cynhaliodd y Swyddfa Ystadegau Gwladol astudiaeth beilot. Yn yr astudiaeth roedd mwyafrif yr ymatebwyr yn credu eu bod yn gwybod beth oedd 'trosedd casineb' a'u bod nhw'n gallu egluro hynny yn eu geiriau eu hunain.

Er hynny, roedd rhai gwahaniaethau yn eu ffordd o ddeall y term, yn enwedig a oedd 'trosedd casineb' hefyd yn cynnwys bwlio neu beidio. Roedd hynny'n golygu bod yn rhaid newid y cwestiynau ar gyfer yr astudiaeth derfynol.

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol

- (a) Gan roi enghraifft, eglurwch beth yw ystyr trosedd casineb.

[2]

Trosedd sydd yn cael ei chyflawni yn erbyn unigolyn neu eiddo oherwydd ei nodweddion personol e.e crefydd.

- (b) Eglurwch pam mae cymdeithasegwyr yn gwneud astudiaeth beilot.

[2]

Er mwyn sicrhau fod y cwestiynau yn addas ac yn adrebymiol ar gyfer yr ymchwiliadau cyn wneud yr ymchwiliad go iawn.

- (c) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae gan rai pobl syniadau hiliol. [4]

Rheswm 1

Cymhellthasoli, maint meddycaol ei magu mewn amgylchedd i'w modelau rôl sydd yn hiliol. Maint meddycaol ei ddyngu nermaw a gwertnoedd sydd yn hiliol tu hwntwrth tyfu i' fyny.

Rheswm 2

Diwylliant, hollai n'ia ym ei' diwylliant yn adrobyn pobl gwahanol i'r Africaniaid. Maint yn gweiddnuw fel bygythiad i'w hordd o fyw ac felly yn datbwygu casineb tuag atynt.

- (ch) (i) Nodwch dull addas gallai ymchwilydd ei ddefnyddio i ymchwilio i agweddau tuag at drosedd casineb. [1]

Cyfrwiliad di-strwythur.

- (ii) Eglurwch pam mae'r dull rydych chi wedi ei ddewis yn addas ar gyfer yr ymchwil. [2]

Gall yr unigolyn mynegi ei' farn a lhanu ar ei' ateb mewn amgylchedd naturiol, felly gall yr ymchwilydd cael gwybodaeth dibynadwy ar gyfer ei' ymchwil.

- (iii) Nodwch ac eglurwch **ddau** anhawster gall yr ymchwilydd eu cael wrth ddefnyddio'r dull rydych chi wedi ei ddewis. [6]

Problem 1

gael pobl ddweud cerbydd yn yr Molladur ac wedyn fydd yr Casgiad or ddata yn anghywir ac fydd rhaglodechrau eto. ac gell yr un peth cerbydd unwaith eto.

Problem 2

Hefyd efallai bydd pobl yn dewis Atebion i gael yr Molladur drosodd ac wedyn fydd yr holl atebion wedi gael ei chymysgu ac fydd yn anghywir.

4. Edrychwch ar y wybodaeth ganlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Trosedd Casineb

Mae trosedd casineb (*hate crime*) yn drosedd sy'n cael ei chyflawni yn erbyn person neu eiddo ar sail eu nodweddion personol, er enghraifft crefydd, ethnigrwydd, anabledd neu ogwydd rhywiol (*sexual orientation*).

Cynhaliodd y Swyddfa Ystadegau Gwladol astudiaeth beilot. Yn yr astudiaeth roedd mwyafrif yr ymatebwyr yn credu eu bod yn gwybod beth oedd 'trosedd casineb' a'u bod nhw'n gallu egluro hynny yn eu geiriau eu hunain.

Er hynny, roedd rhai gwahaniaethau yn eu ffordd o ddeall y term, yn enwedig a oedd 'trosedd casineb' hefyd yn cynnwys bwlio neu beidio. Roedd hynny'n golygu bod yn rhaid newid y cwestiynau ar gyfer yr astudiaeth derfynol.

Ffynhonnell: Y Swyddfa Ystadegau Gwladol

- (a) Gan roi enghraifft, eglurwch beth yw ystyr trosedd casineb.

[2]

ystyr yr term trosedd casineb yw pobi sydd yn targedu pobi Anabi, crefyddau gwananol, ogwydd rhywiol neu ethnigrwydd. e.e. rhywun yn dechrau ymosodiad a rhywun ddu.

- (b) Eglurwch pam mae cymdeithasegwyr yn gwneud astudiaeth beilot.

[2]

fel bod nhw yn gallu targedu yr pobi iwyaf gwaet ac tŷio laddu hysp arno nhw.

- (c) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae gan rai pobl syniadau hiliol. [4]

Rheswm 1

Oherwydd mae nhw yn ~~gwy~~ Credu
Mae nhw yn gwahanol ac
ddim yn Cyfluro cydar pobi
'gwahanol' iad yn yr cymdeithas

Rheswm 2

efallai mae ~~gwy~~ eu teuluoedd
wedi magu nhw i Credu yr
bethau yma ac felly bod yn
hiliol yn Norm iddynt nhw.

- (ch) (i) Nodwch dull addas gallai ymchwilydd ei ddefnyddio i ymchwilio i agweddau tuag at drosedd casineb. [1]

Moriadur

- (ii) Eglurwch pam mae'r dull rydych chi wedi ei ddewis yn addas ar gyfer yr ymchwil. [2]

Oherwydd mae yn Cyfrinachol
felly dydy pobi ddim angen
ddweud eu hunaniaeth ac
hefyd ~~o~~ meun Moriadur gallwch
gofyn Cwestiynau eich ddewis ac
gael yr atebion Rydych angen.

- (iii) Nodwch ac eglurwch **ddau** anhawster gall yr ymchwilydd eu cael wrth ddefnyddio'r dull rydych chi wedi ei ddewis. [6]

Problem 1

gael pobl ddweud cerbydd yn yr Molladur ac wedyn fydd yr Casgiad or ddata yn anghywir ac fydd rhad ddechrau eto. ac gell yr un peth elgwydd unwaith eto.

Problem 2

Heb yd eglurwch bydd pobl yn dewis Atebion i gael yr Molladur drosodd ac wedyn fydd yr holl atebion wedi gael ei chymysgu ac fydd yn anghywir.

5. Darllenwch y darn canlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Datgelu arferion pleidleisio lleiafrifoedd ethnig

Anthony Heath, Athro Cymdeithaseg, Prifysgol Rhydychen, oedd cyfarwyddwr Arolwg Lleiafrifoedd Ethnig mewn Etholiadau Prydain 2012.

Mae'r casgliadau yn rhan o'r arolwg mwyaf i arferion pleidleisio lleiafrifoedd ethnig sydd wedi'i wneud erioed ym Mhrydain.

Roedd yr arolwg yn dangos bod lleiafrifoedd ethnig yn dal i bleidleisio dros Lafur yn fwy nag unrhyw blaid arall. Er hynny, maen nhw'n llai tebygol o gofrestru i bleidleisio. Yn ôl yr arolwg hefyd diweithdra yw'r broblem fwyaf i lawer o bobl o leiafrif ethnig.

Ffynhonnell: <http://www.asianimage.co.uk>

- (a) Nodwch **un** dull ymchwil gallai'r Athro Anthony Heath fod wedi ei ddefnyddio yn ei arolwg. [1]

.....

.....

- (b) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae rhai pobl o leiafrif ethnig yn llai tebygol o gofrestru i bleidleisio. [4]

Rheswm 1

.....

.....

.....

.....

.....

Rheswm 2

.....

.....

.....

.....

.....

(c) Disgrifiwch sut gall diweithdra effeithio ar statws person mewn cymdeithas.

[2]

.....
.....
.....
.....
.....

(ch) Gan roi enghraifft, eglurwch **un** rheswm pam efallai mae pobl o rai grwpiau lleiafrifol ethnig yn fwy tebygol o fod yn ddi-waith.

[3]

.....
.....
.....
.....
.....
.....

5. Darllenwch y darn canlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Datgelu arferion pleidleisio lleiafrifoedd ethnig

Anthony Heath, Athro Cymdeithaseg, Prifysgol Rhydychen, oedd cyfarwyddwr Arolwg Lleiafrifoedd Ethnig mewn Etholiadau Prydain 2012.

Mae'r casgliadau yn rhan o'r arolwg mwyaf i arferion pleidleisio lleiafrifoedd ethnig sydd wedi'i wneud erioed ym Mhrydain.

Roedd yr arolwg yn dangos bod lleiafrifoedd ethnig yn dal i bleidleisio dros Lafur yn fwy nag unrhyw blaid arall. Er hynny, maen nhw'n llai tebygol o gofrestru i bleidleisio. Yn ôl yr arolwg hefyd diweithdra yw'r broblem fwyaf i lawer o bobl o leiafrif ethnig.

Ffynhonnell: <http://www.asianimage.co.uk>

- (a) Nodwch **un** dull ymchwil gallai'r Athro Anthony Heath fod wedi ei ddefnyddio yn ei arolwg. [1]

Arolwg arolwg Mollidur.

- (b) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae rhai pobl o leiafrif ethnig yn llai tebygol o gofrestru i bleidleisio. [4]

Rheswm 1

Allgaw cymdeithasol, nid ydynt yn cael ei wlewl fel rhan natat a dderbynol o cymdeithas a felly yn teimlo fel nid ydynt yn cael ei dderbyn.

Rheswm 2

maent yn dioddef o anghydraddoldeb cymdeithasol, nid ydynt yn cael ei trin yn teg a maent yn derbyn triniaeth gwahanol i grwpiau ethnig arall.

(c) Disgrifiwch sut gall diweithdra effeithio ar statws person mewn cymdeithas. [2]

Nid golynt yn derbyn incwm pob mris
felly mae ei cyfoeth yn lleihau.
O canlyniad i hyn mae ei statws yn llei-
-hau o fewn y cymdeithas a nid golynt
a llawer o ~~wm~~ braint.

(ch) Gan roi enghraifft, eglurwch un rheswm pam efallai mae pobl o rai grwpiau lleiafrifol
ethnig yn fwy tebygol o fod yn ddi-waith. [3]

Mae ganddynt statws isel o fewn
cymdeithas a mae cyflogau'r yn uwch
nhw fel pobl da'og a da'im yn methion
gallu oherwydd ei statws isel a
dihyg arfan. maint yn cael ei ailgou
yn cymdeithasol.

5. Darllenwch y darn canlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Datgelu arferion pleidleisio lleiafrifoedd ethnig

Anthony Heath, Athro Cymdeithaseg, Prifysgol Rhydychen, oedd cyfarwyddwr Arolwg Lleiafrifoedd Ethnig mewn Etholiadau Prydain 2012.

Mae'r casgliadau yn rhan o'r arolwg mwyaf i arferion pleidleisio lleiafrifoedd ethnig sydd wedi'i wneud erioed ym Mhrydain.

Roedd yr arolwg yn dangos bod lleiafrifoedd ethnig yn dal i bleidleisio dros Lafur yn fwy nag unrhyw blaid arall. Er hynny, maen nhw'n llai tebygol o gofrestru i bleidleisio. Yn ôl yr arolwg hefyd diweithdra yw'r broblem fwyaf i lawer o bobl o leiafrif ethnig.

Ffynhonnell: <http://www.asianimage.co.uk>

- (a) Nodwch **un** dull ymchwil gallai'r Athro Anthony Heath fod wedi ei ddefnyddio yn ei arolwg. [1]

Arosylwedd a gwybodaeth Moliadau.

- (b) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae rhai pobl o leiafrif ethnig yn llai tebygol o gofrestru i bleidleisio. [4]

Rheswm 1

Allgaw cymdeithasol, nid ydynt yn
cael ei wneud fel rhan natfai a
dderbynol o cymdeithas a felly
yn teimlo fel nid ydynt yn cael ei
dderbyn.

Rheswm 2

maent yn dioddef o anghydraddoldeb
cymdeithasol, nid ydynt yn cael ei
trin yn teg a maent yn derbyn
triniaeth gwahandl i grwpiau
ethnig arall.

(c) Disgrifiwch sut gall diweithdra effeithio ar statws person mewn cymdeithas. [2]

Nid ydynt yn derbyn incwm pob mis
felly mae ei cyfalth yn uchau.

O canlyniad i hyn mae ei statws yn ier-
-nau o fewn y cymdeithas a nid ydynt
a llawer o ~~wm~~ braint.

(ch) Gan roi enghraifft, eglurwch un rheswm pam efallai mae pobl o rai grwpiau lleiafrifol
ethnig yn fwy tebygol o fod yn ddi-waith. [3]

Mae ganddynt statws isel o fewn
cymdeithas a mae cyfloguwr yn weid
nhw fel pobl adlog a daim yn weithion
gallod onerwydd ei statws isel a
dihyg arfan. mae'n yn cael ei allgau
yn cymdeithasol.

2

3

4512
510011

9

5. Darllenwch y darn canlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Datgelu arferion pleidleisio lleiafrifoedd ethnig

Anthony Heath, Athro Cymdeithaseg, Prifysgol Rhydychen, oedd cyfarwyddwr Arolwg Lleiafrifoedd Ethnig mewn Etholiadau Prydain 2012.

Mae'r casgliadau yn rhan o'r arolwg mwyaf i arferion pleidleisio lleiafrifoedd ethnig sydd wedi'i wneud erioed ym Mhrydain.

Roedd yr arolwg yn dangos bod lleiafrifoedd ethnig yn dal i bleidleisio dros Lafur yn fwy nag unrhyw blaid arall. Er hynny, maen nhw'n llai tebygol o gofrestru i bleidleisio. Yn ôl yr arolwg hefyd diweithdra yw'r broblem fwyaf i lawer o leiafrif ethnig.

Ffynhonnell: <http://www.asianimage.co.uk>

- (a) Nodwch **un** dull ymchwil gallai'r Athro Anthony Heath fod wedi ei ddefnyddio yn ei arolwg. [1]

Sampï pel eira.

- (b) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae rhai pobl o leiafrif ethnig yn llai tebygol o gofrestru i bleidleisio. [4]

Rheswm 1

Oherwydd beth mae nhw yn credu mewn ac beth mae nhw ai grŵp yn yn yr cymdeithas yn credu yn erbyn.

Rheswm 2

Mwyd efallai mae nhw ddin or gwlad ac felly ddin yn sicr am pwy i pleidleisio am dano.

(c) Disgrifiwch sut gall diweithdra effeithio ar statws person mewn cymdeithas. [2]

Os fydd myny yn diweithdra
mae nhw yn gael ei stereoteipio
i fod yn pobl ddrwg ac sydd ddim
yn poen am ddim gau hwn uned
i pobl Colli parch ac fydd ei label statws
yn ^{deheu} deheu.

(ch) Gan roi enghraifft, eglurwch **un** rheswm pam efallai mae pobl o rai grwpiau lleiafrifol
ethnig yn fwy tebygol o fod yn ddi-waith. [3]

Oherwydd fod nhw yn yr
ddosbarth is ac felly ddim yn
deugen (motivated) i gael swydd
felly mae nhw yn ddi-waith.
Mae yn casio byw i fyny i
ei statws / label ~~ac~~

5. Darllenwch y darn canlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

Datgelu arferion pleidleisio lleiafrifoedd ethnig

Anthony Heath, Athro Cymdeithaseg, Prifysgol Rhydychen, oedd cyfarwyddwr Arolwg Lleiafrifoedd Ethnig mewn Etholiadau Prydain 2012.

Mae'r casgliadau yn rhan o'r arolwg mwyaf i arferion pleidleisio lleiafrifoedd ethnig sydd wedi'i wneud erioed ym Mhrydain.

Roedd yr arolwg yn dangos bod lleiafrifoedd ethnig yn dal i bleidleisio dros Lafur yn fwy nag unrhyw blaid arall. Er hynny, maen nhw'n llai tebygol o gofrestru i bleidleisio. Yn ôl yr arolwg hefyd diweithdra yw'r broblem fwyaf i lawer o bobl o leiafrif ethnig.

Ffynhonnell: <http://www.asianimage.co.uk>

- (a) Nodwch **un** dull ymchwil gallai'r Athro Anthony Heath fod wedi ei ddefnyddio yn ei arolwg. [1]

Sampï pel eira.

- (b) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae rhai pobl o leiafrif ethnig yn llai tebygol o gofrestru i bleidleisio. [4]

Rheswm 1

Oherwydd beth mae nhw yn credu mewn ac beth mae nhw ai grŵp yn yr cymdeithas yn credu yn erbyn.

Rheswm 2

Mwyd efallai mae nhw ddim or gwriad ac felly ddim yn sicr am pwy i pleidleisio am dano.

(c) Disgrifiwch sut gall diweithdra effeithio ar statws person mewn cymdeithas. [2]

Os fydd rhwyd yn diweithdra
mae nhw yn gael ei stereoteipio
i fed yn pobl ddrwg ac sydd ddim
yn poen am ddim gan hyswng
i pobl collu parch ac fydd ei label statws
yn hyswng.

(ch) Gan roi enghraifft, eglurwch **un** rheswm pam efallai mae pobl o rai grwpiau lleiafrifol
ethnig yn fwy tebygol o fod yn ddi-waith. [3]

Oherwydd fed nhw yn yr
ddosbarth is ac felly ddim yn
debygen (motivated) i gael swydd
felly mae nhw yn ddi-waith.
Mae yn ceisio byw i hynny
ei statws / label ~~ac~~

6. Edrychwch ar y wybodaeth ganlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

'Yn is na gwlad o'r trydydd byd'

Yn ôl y Cenhedloedd Unedig, mae gan bobl sy'n byw yn Liberia, yr Arfordir Ifori a Swdan ddisgwyliad oes cystal â rhannau o Gymru neu yn uwch.

Mae'r disgwyliad oes i ddynion yng Nghymru yn dibynnu ar ble maen nhw'n byw. Yn y rhannau mwy cyfoethog o rai dinasoedd, gall dynion ddisgwyl byw hyd at 83. Er hynny, yn ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru, gall y disgwyliad oes i ddynion fod mor isel â 59.

Mae ymchwil wedi dangos bod cysylltiad rhwng amddifadedd (*deprivation*) ac iechyd gwael.

Mannau gwael am dlodi yng Nghymru

Ffynhonnell: Addasiad o <http://www.walesonline.co.uk/2011>

- (a) (i) Beth yw'r disgwyliad oes i ddynion yn ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru? [1]

- (ii) Nodwch **un** rheswm dros y disgwyliad oes isel yn yr ardaloedd hyn. [1]

(b) Gan roi enghraifft, eglurwch ystyr y term amddifadedd.

[2]

.....
.....
.....
.....
.....

(c) Gan roi enghraifft, eglurwch ystyr y term braint (*privilege*).

[2]

.....
.....
.....
.....
.....

(ch) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae pobl yn y rhannau mwy cyfoethog o rai dinasoedd yng Nghymru yn mwynhau iechyd gwell na phobl yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig. [4]

Rheswm 1

.....
.....
.....
.....
.....

Rheswm 2

.....
.....
.....
.....
.....

6. Edrychwch ar y wybodaeth ganlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

'Yn is na gwlad o'r trydydd byd'

Yn ôl y Cenhedloedd Unedig, mae gan bobl sy'n byw yn Liberia, yr Arfordir Ifori a Swdan ddisgwyliad oes cystal â rhannau o Gymru neu yn uwch.

Mae'r disgwyliad oes i ddynion yng Nghymru yn dibynnu ar ble maen nhw'n byw. Yn y rhannau mwy cyfoethog o rai dinasoedd, gall dynion ddisgwyl byw hyd at 83. Er hynny, yn ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru, gall y disgwyliad oes i ddynion fod mor isel â 59.

Mae ymchwil wedi dangos bod cysylltiad rhwng amddifadedd (*deprivation*) ac iechyd gwael.

Mannau gwael am dlodi yng Nghymru

Ffynhonnell: Addasiad o <http://www.walesonline.co.uk/2011>

- (a) (i) Beth yw'r disgwyliad oes i ddynion yn ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru? [1]

59 mlynedd oed.

- (ii) Nodwch **un** rheswm dros-y disgwyliad oes isel yn yr ardaloedd hyn. [1]

amddifadedd a iechyd gwael

(b) Gan roi enghraifft, eglurwch ystyr y term amddifadedd.

[2]

Pan rydych chi'n gwybod nad gwyboda chi yn gallu cael y pethau rydych chi eisieu. Mae cael rith magu yn eiddoedd lle mae adnoddau yn prif yn amddifadedd eiddoedd. E.e. cariad, dilad, buwyd

(c) Gan roi enghraifft, eglurwch ystyr y term braint (*privilege*).

[2]

Os ydych chi'n cael llawer o braint rydych chi'n tueddi o cael fwy o cyfleoedd bywyd. yn tebyg i status mewn delwedd wrthym safle person o fewn cymdeithas a pa mor pwysig mae'n yn cael ei ystyried

(ch) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae pobl yn y rhannau mwy cyfoethog o rai dinasoedd yng Nghymru yn mwynhau iechyd gwell na phobl yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig.

[4]

Rheswm 1

Mae'n hysbysu gwyboda pethau fel gofal iechyd priet. Bydd hyn yn sicrhau gwell gofal os ydych chi'n ddatblygu salwch neu afiechyd ac yn sicrhau iechyd llawer gwell.

Rheswm 2

Mae'n yn gwyboda buwyd llawer fwy a llawer fwy iachus er mwyn sicrhau diet cyson a iachus i fyw arno.

6. Edrychwch ar y wybodaeth ganlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

'Yn is na gwlad o'r trydydd byd'

Yn ôl y Cenhedloedd Unedig, mae gan bobl sy'n byw yn Liberia, yr Arfordir Ifori a Swdan ddisgwyliad oes cystal â rhannau o Gymru neu yn uwch.

Mae'r disgwyliad oes i ddynion yng Nghymru yn dibynnu ar ble maen nhw'n byw. Yn y rhannau mwy cyfoethog o rai dinasoedd, gall dynion ddisgwyl byw hyd at 83. Er hynny, yn ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru, gall y disgwyliad oes i ddynion fod mor isel â 59.

Mae ymchwil wedi dangos bod cysylltiad rhwng amddifadedd (*deprivation*) ac iechyd gwael.

Mannau gwael am dlodi yng Nghymru

Ffynhonnell: Addasiad o <http://www.walesonline.co.uk/2011>

- (a) (i) Beth yw'r disgwyliad oes i ddynion yn ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru? [1]

59 mlynedd oed.

- (ii) Nodwch un rheswm dros y disgwyliad oes isel yn yr ardaloedd hyn. [1]

amddifadedd a iechyd gwael

(b) Gan roi enghraifft, eglurwch ystyr y term amddifadedd. [2]

Pan rydych chi'n gwybod nad gwyboda chi yn gallu cael y pethau rydych chi eisieu. Mae cael rith magu yn eiddoedd lle mae adnoddau yn prin yn amddifadedd eymharol: e.e. cariad, dillad, buwyd

(c) Gan roi enghraifft, eglurwch ystyr y term braint (*privilege*). [2]

Os ydych chi'n cael llawer o braint rydych chi'n tueddi o cael fwy o cyfleodd bywyd yn tebyg i status maen delwedd wrthym safle person o flwm cymdeithas a pa mor pwysig maent yn cael ei ystyried

(ch) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae pobl yn y rhannau mwy cyfoethog o rai dinasoedd yng Nghymru yn mwynhau iechyd gwell na phobl yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig. [4]

Rheswm 1

Maen nhw'n gallu horddio pethau fel gofal iechyd preifat. Bydd hyn yn sicrhau gwell gofal os ydych chi'n ddatblygu salwch neu afiechyd ac yn sicrhau iechyd llawer gwell.

Rheswm 2

Maent yn gallu horddio buwyd llawer fwy a darud a llawer fwy iachus er mwyn sicrhau diet cyson a iachus i fyw arno.

6. Edrychwch ar y wybodaeth ganlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

'Yn is na gwlad o'r trydydd byd'

Yn ôl y Cenhedloedd Unedig, mae gan bobl sy'n byw yn Liberia, yr Arfordir Ifori a Swdan ddisgwyliad oes cystal â rhannau o Gymru neu yn uwch.

Mae'r disgwyliad oes i ddynion yng Nghymru yn dibynnu ar ble maen nhw'n byw. Yn y rhannau mwy cyfoethog o rai dinasoedd, gall dynion ddisgwyl byw hyd at 83. Er hynny, yn ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru, gall y disgwyliad oes i ddynion fod mor isel â 59.

Mae ymchwil wedi dangos bod cysylltiad rhwng amddifadedd (*deprivation*) ac iechyd gwael.

Mannau gwael am dlodi yng Nghymru

Ffynhonnell: Addasiad o <http://www.walesonline.co.uk/2011>

- (a) (i) Beth yw'r disgwyliad oes i ddynion yn ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru? [1]

59

- (ii) Nodwch **un** rheswm dros y disgwyliad oes isel yn yr ardaloedd hyn. [1]

Tlodi

(b) Gan roi enghraifft, eglurwch ystyr y term amddifadedd.

[2]

Ystyr yr term amddifadedd yw lle mae person wedi gael Mhyb Beth Cymryd i ffurdd ohonynt ac wedi dechrau Cell. e-e
Sleep deprivation.

(c) Gan roi enghraifft, eglurwch ystyr y term braint (*privilege*).

[2]

Ystyr yr term braint yw lle mae person neu grŵp wedi gael yr braint i wneud Mhyb Beth Maur.

(ch) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae pobl yn y rhannau mwy cyfoethog o rai dinasoedd yng Nghymru yn mwynhau iechyd gwell na phobl yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig.

[4]

Rheswm 1

Oherwydd mae gyda nhw fwy o arian na thai lledd yn Nghymru ac felly yn gallu tarru yn well ar gyfer Mwydau.

Rheswm 2

Oherwydd gyda nhw lefelau statws mwy uchel ac felly gyda clawer o parch gan yr Cymdeithas.

6. Edrychwch ar y wybodaeth ganlynol ac atebwch y cwestiynau sy'n dilyn.

'Yn is na gwlad o'r trydydd byd'

Yn ôl y Cenhedloedd Unedig, mae gan bobl sy'n byw yn Liberia, yr Arfordir Ifori a Swdan ddisgwyliad oes cystal â rhannau o Gymru neu yn uwch.

Mae'r disgwyliad oes i ddynion yng Nghymru yn dibynnu ar ble maen nhw'n byw. Yn y rhannau mwy cyfoethog o rai dinasoedd, gall dynion ddisgwyl byw hyd at 83. Er hynny, yn ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru, gall y disgwyliad oes i ddynion fod mor isel â 59.

Mae ymchwil wedi dangos bod cysylltiad rhwng amddifadedd (*deprivation*) ac iechyd gwael.

Mannau gwael am dlodi yng Nghymru

Ffynhonnell: Addasiad o <http://www.walesonline.co.uk/2011>

- (a) (i) Beth yw'r disgwyliad oes i ddynion yn ardaloedd mwyaf difreintiedig Cymru? [1]
- 59
- (ii) Nodwch **un** rheswm dros y disgwyliad oes isel yn yr ardaloedd hyn. [1]
- Tiody

(b) Gan roi enghraifft, eglurwch ystyr y term amddifadedd. [2]

Ystyr yr term amddifadedd yw lle mae person wedi gael Mhyb Beth Cymryd i ffurdd ohermynt ac wedi dechrau Coll. e-e Sleep deprivation.

(c) Gan roi enghraifft, eglurwch ystyr y term braint (*privilege*). [2]

Ystyr yr term braint yw lle mae person neu grŵp wedi gael yr braint i wneud Mhyb Beth Maur.

(ch) Nodwch ac eglurwch **ddau** reswm cymdeithasegol pam efallai mae pobl yn y rhannau mwy cyfoethog o rai dinasoedd yng Nghymru yn mwynhau iechyd gwell na phobl yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig. [4]

Rheswm 1

Ohermydd mae gyda nhw fwy o arian na thai llepedd yn Nghymru ac jellu yn gaelu taw yn well ar gyfer myddau.

Rheswm 2

Ohermydd gyda nhw lefelau statws mwy uchel ac jellu gyda clawer o parch gan yr cymdeithas.